

УДК 351.84:364-057.36[(477)АТО

Кондратенко Олексій Олександрович

аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики
Національної академії державного управління при Президентові України

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Анотація. У статті зосереджено увагу на понятті «модернізація» та основних складових модернізації державного регулювання соціального захисту учасників Антитерористичної операції на Сході України. У контексті інституційної модернізації було розглянуто питання створення в Україні Міністерства у справах ветеранів.

Ключові слова: державне регулювання, соціальний захист, учасники Антитерористичної операції, модернізація державного регулювання соціального захисту учасників АТО.

**Кондратенко А.А. Модернизация государственного
регулирования социальной защиты участников
Антитеррористической операции**

Аннотация. В статье сосредоточено внимание на понятии «модернизация» и основных составляющих модернизации государственного регулирования социальной защиты участников Антитеррористической операции на востоке Украины. В контексте институциональной модернизации был рассмотрен вопрос создания в Украине Министерства по делам ветеранов.

Ключевые слова: государственное регулирование, социальная защита, участники Антитеррористической операции, социальная сфера, модернизация государственного регулирования социальной защиты участников АТО.

**Kondratenko O.O. The modernization of the state regulation of social
protection of participants of the Anti-Terrorist Operation**

Annotation. The article focuses on the concept of "modernization" and the main components of the modernization of the state regulation of social protection of participants of the Anti-Terrorist Operation in the east of Ukraine. In the context of institutional modernization, the issue of creation of the Ministry of Veterans Affairs in Ukraine was considered.

Key words: state regulation, social protection, ATO participants, modernization of the system of state regulation of social protection of ATO participants.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Анексія Автономної Республіки Крим і початок збройного конфлікту на Сході України стали новими викликами сьогодення та актуалізували питання адекватного

реагування на них, зокрема в соціально-економічній сфері. Водночас на сьогодні потребує модернізації та вдосконалення державне регулювання соціального захисту учасників Антитерористичної операції (далі – АТО), щоб створити сприятливіші умови щодо адресності соціальної допомоги, пільг, гарантій, компенсацій за втрачене здоров'я, реадаптації до життя в мирний час, ефективної самореалізації, збереження й розвитку трудового потенціалу, зниження соціальної напруженості серед учасників АТО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню державної політики в соціально-економічній сфері, модернізації системи соціального захисту населення та її впливу на розвиток суспільства присвячено праці таких учених, як А. Попок, М. Білинська, І. Розпутенко, Е. Лібанова і О. Палій [1], І. Лопушинський, О. Пищуліна, О. Петроє, Ю. Махортов, Н. Телічко, В. Резнік, Н. Обушна, О. Бендасюк, О. Кочемировська.

У контексті модернізації державного регулювання системи соціального захисту учасників АТО публікації відсутні, хоча різні аспекти оптимізації системи соціального захисту учасників АТО розглядали О. Власюк, В. Горбулін, Є. Ковальова та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У межах таких досліджень потрібно було б розглянуто сутність поняття «модернізація» і визначити складові, напрямки модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО на Сході України.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розгляд поняття «модернізації державного регулювання соціального захисту учасників Антитерористичної операції на Сході України».

Виклад основного матеріалу. Теоретичне осмислення терміна «модернізація» пов'язують з думкою, що модернізація наповнює всі сфери життя, створює певні умови «для перетворення міжлюдських взаємин у сфері політичних, правових, економічних, суспільних відносин на сучасних засадах визнання принципів демократії, верховенства права та

прав людини, ринкової економіки, соціальної держави» (Є. Бистрицький, І. Коліушко та інші) [2]. Інший підхід до модернізації – як до економічної категорії (О. Феєр, М. Пашута, Л. Федулова). М. Михальченко у своїх працях зазначає, що модернізація не є синонімом до понять «трансформація», «зміна» та «розвиток», що «можуть бути орієнтовані на зміну реалій куди завгодно: уперед, назад, убік, по колу...». Модернізація ж орієнтує «на вдосконалювання, просування вперед, на розроблення й реалізацію нових цілей, завдань, пріоритетів, стратегій» [3].

Ми переконані, що означене просування вперед потребує закріплення цілей, завдань, пріоритетів на рівні стратегічних документів, нормативно-правових актів, державних, регіональних, місцевих програм, концепцій. Однією з передумов модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО, на наш погляд, є зміна філософії, що полягає в усвідомленні органами влади потреби модернізувати систему соціального захисту та державного регулювання цієї сфери.

Здійснений аналіз нормативно-правової бази та останніх публікацій вказує на те, що в Україні декілька років порушуються питання важливості модернізаційних процесів у сфері соціального захисту. Про модернізацію соціальної політики і систем соціального захисту згадувалось у щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України «Модернізація України – наш стратегічний вибір» 2011 року [4, с. 131-134], в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [5, ст. 420].

Уважаємо, що в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [6] також йдеться про модернізацію чи осучаснення з фокусом реформ соціальної сфери на соціально-трудові відносини, пенсійне забезпечення й соціальний захист населення. В аналітичній доповіді до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році» є згадка про модернізацію соціальної політики у сфері безпеки та оборони з акцентом на тому,

що «ефективна система соціального забезпечення військовослужбовців, мобілізованих та демобілізованих осіб» є вагомим чинником «підтримання Збройних Сил України у високому боєздатному стані» [7, с. 61].

В Oxford Living Dictionaries зазначається, що «модернізація» (англ. «modernization») є процесом «адаптації чогось до сучасних потреб або звичок» [8], тобто осучасненням. Погоджуємося з цим визначенням і в контексті теми дослідження розглянемо рис. 1.

Рис. 1. Складові поняття «модернізація державного регулювання соціального захисту учасників АТО» (розроблено автором)

На рис. 1 показано, що під поняттям «модернізація державного регулювання соціального захисту учасників АТО» ми розуміємо постійне вдосконалення нормативно-правової бази у сфері соціального захисту учасників АТО, якісні перетворення, інновації та інноваційні орієнтири в розвитку державних, регіональних і місцевих програм соціального захисту; багаторівневе управління, залучення громадськості, тобто свідомі кроки держави щодо змін у системі соціального захисту учасників АТО та членів їхніх сімей і своєчасне державне реагування на сучасні виклики.

Детальніше зупинимося на складових модернізації. Будь-яке запитання учасників АТО, адресоване до органів влади, може бути вирішене, спираючись на конкретний нормативно-правовий документ чи зміни до нього. Саме тому постійне вдосконалення нормативно-правової бази у сфері соціального захисту учасників АТО та членів їх сімей важливе і має певні нюанси. Удосконалюючи законодавство, важливо зберігати баланс інтересів. Так, у Пояснювальній записці до проекту Закону України від 05 лютого 2018 року № 7548 «Про внесення доповнень до статті 15 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (щодо надання членам сімей загиблих пільгового проїзду)» йдеться про право безоплатного проїзду всіма видами міського, приміського та міжміського транспорту членам сімей військових, які загинули (пропали безвісти) або померли [9]. Джерела фінансування зазначених видатків у названому документі визначено не було. Уважаємо доцільним, ухвалюючи на рівні держави рішення про надання тих чи інших пільг, чітко прописувати джерела фінансування, інакше це буде перекладено на місцеві бюджети, що також чинить додатковий тиск, а Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» надає право самостійно органам місцевого самоврядування визначати, які гарантії (додаткові до державних) встановлюються для громадян [10], і не лише категорії «учасників АТО».

Досвід показує, що на рівні області, міста, району діють, крім загальнодержавних, окремі соціальні програми для учасників АТО та членів їхніх сімей – наприклад, звільнення від сплати за харчування в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах дітей батьків-учасників АТО, юридичні консультації, надання пільгового проїзду, пільги щодо оплати житлово-комунальних послуг (100% знижку мають члени сімей загиблих), звільнення від сплати за послуги з утримання будинків і прибудинкових територій, знижки на придбання товарів і послуг за

соціальними картками учасників АТО, програми забезпечення житлом, зокрема співфінансування з обласних бюджетів «50 на 50», забезпечення земельними ділянками та ін.

Водночас не всі розуміють, що статус учасника бойових дій не дає автоматичного права на отримання житла (лише за відсутності власного житла та якщо припадає менше 6,5 кв. м на одного зареєстрованого члена родини). На нашу думку, причиною є недостатня поінформованість щодо пільг як на державному, так і регіональному рівні, на рівні району, міста або об'єднаної територіальної громади. Цікавим у цьому напрямку є дослідження Фонду ветеранів війни і учасників АТО спільно з факультетом соціології Київського національного університету ім. Т. Шевченка (телефонне опитування 904 учасників АТО в березні-червні 2016 р.), за яким «найвищий рівень обізнаності респондентів виявлено щодо програми по отриманню земельних ділянок (98%), пільг на транспорт (94%) та житлово-комунальні послуги (94%)» [11].

За оперативними даними, у зоні АТО воюють працездатні чоловіки віком від 18 до 45 років, і тому питання працевлаштування та соціальної інтеграції учасників АТО потребують особливої уваги з боку держави.

Державна служба зайнятості забезпечує надання повного комплексу профорієнтаційних послуг і послуг з працевлаштування, професійного навчання для згаданої категорії осіб на підставі розпоряджень Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року № 359-р «Про затвердження плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників Антитерористичної операції» [12] та від 13 січня 2016 року № 10-р «Про затвердження плану міжвідомчих заходів з адаптації до мирного життя учасників АТО» [13].

З початку 2015 року послугами Державної служби зайнятості скористалися 73,5 тис. безробітних з-поміж військовослужбовців, які брали участь в Антитерористичній операції, допомогу з безробіття

отримували 70,3 тис. осіб. Середній розмір допомоги з безробіття таким особам становив 3 949 грн., серед усіх категорій безробітних – 2 331 грн., і лише 2,6 тис. учасників АТО за цей період отримали виплату допомоги з безробіття одноразово та започаткували власну справу [14, с. 2].

До якісних перетворень, що можна здійснити і вирішити цим проблеми безробітних, на нашу думку, можна віднести відкриття власної справи, консультації на всіх етапах щодо потенціалу, можливостей конкретної особи, допомога і рекомендації щодо її сильних професійних якостей, компетенцій та навичок, а також отримання нових спеціальностей. Досвід «соціальної» Швеції продемонстрував, що ефективнішим за витрачання значних сум на виплату допомоги з безробіття є проведення активної політики на ринку праці, «коли держава виділяє кошти переважно для того, щоб проводити перепідготовку безробітних, повертати їх до праці, виділяє субсидії для переїзду до вакантних робочих місць...» [15, с. 64].

Безперечно, соціальний захист учасників АТО має першочергове значення для держави. Проте переорієнтування на активну політику зайнятості в Україні (не лише для категорій «учасники АТО»), на нашу думку, може бути одним із напрямків модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО. На підтримку цієї тези слід додати, що державні витрати повертаються до бюджету у вигляді податків та через систему соціального страхування, і згодом таке осучаснення дасть позитивний соціальний ефект.

Щодо статусу безробітного, то станом на 1 січня 2018 року його мали 9,3 тис. безробітних з-посеред учасників АТО [14, с.2]. І хоча про посилення «відповідальності керівників підприємств, установ, організацій за недотримання вимог законодавства щодо збереження за працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, місця роботи, посади і виплати заробітку» визначено

в Указі Президента від 18 березня 2015 року № 150/2015 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту учасників Антитерористичної операції» [16], проте це питання потребує додаткового розгляду.

Виникає питання: чи не пов'язана така кількість безробітних, зокрема з порушенням статті 119 Кодексу законів про працю [17] та статті 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [18], у яких гарантується збереження місця роботи, посади, середнього заробітку незалежно від підпорядкування, форми власності підприємства, установи, організації, у яких працювали військовослужбовці на час призову, та закріплено право, що такі працівники мають бути поновлені на роботі? Важливо з'ясувати причини, чому демобілізовані учасники АТО опинилися в статусі безробітних, аналізувати ситуацію в розрізі регіонів України, а Державній службі зайнятості й органам місцевого самоврядування (що концентрують увагу на цьому питанні) направляти запити в разі порушень до Уповноваженого Президента України з питань реабілітації учасників АТО.

Як відомо, розрізняють політичну, економічну, культурну, інституційну та соціальну модернізацію. У контексті інституційної модернізації доречно розглянути питання щодо ідеї створення Міністерства у справах ветеранів. На сьогодні профільним органом для вирішення проблем і нагальних питань ветеранів війни та учасників АТО є Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників АТО (далі – Державна служба), однак її повноваження обмежуються юридичним статусом, що дещо ускладнює комунікацію з іншими центральними органами виконавчої влади.

Планується, що новостворене Міністерство буде відповідати за формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни, учасників бойових дій, антитерористичної операції на Сході України. Думки щодо доцільності існування нового центрального

органу виконавчої влади розділилися, що призводить до відсутності єдності й консолідації політичної волі з означеного питання. Так, серед основних ризиків спробуємо виокремити ймовірне збільшення адміністративних видатків, розбалансування системи під час передання повноважень від чинних центральних органів виконавчої влади й Державної служби до новоствореного Міністерства, конфлікти інтересів між прихильниками чинної організаційної структури та новаторами, втрати часу в процесі формування означеного міністерства, належного кадрового забезпечення та ін.

Утім створення єдиної системи, що об'єднає функціональні напрямки, зокрема реабілітації, реадаптації до мирного життя, оздоровлення, санаторно-курортного лікування, постійного забезпечення реалізації прав на пільги, гарантії, компенсації на базі профільного міністерства, дасть змогу захисникам держави ухвалювати ефективніші управлінські рішення на рівні Уряду та можливість бути почутими.

На думку В. Гейця, модернізація проводиться «на основі креативних дій у сферах науки, освіти та інновацій як в економіці, так і в соціальному конструюванні та в їх інституційному забезпеченні, з використанням нових форм і методів управління» [19, с. 14]. Поділяємо думку автора, що модернізація тісно пов'язана з інноваціями в підходах, методах ухвалення управлінських рішень, з інноваційними орієнтирами в розвитку державних програм соціального захисту.

Серед напрямків модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО можна назвати сьогодні запровадження нових інноваційних підходів щодо обліку учасників АТО зі збереженням і належним захистом їхніх персональних даних, удосконалення механізмів забезпечення осіб з інвалідністю з числа учасників АТО засобами реабілітації, формування максимально спрощеної процедури забезпечення

санаторно-курортним лікуванням, спираючись на адресний принцип «гроші ходять за людиною», зокрема монетизацію частини пільг.

На нашу думку, до процесів соціального захисту учасників АТО, з погляду інформаційної підтримки, потрібно залучати засоби масової інформації, реалізуючи державну та регіональні комунікаційні кампанії.

Важливу роль у процесі модернізації державного управління у сфері соціального захисту учасників АТО, а також отримання зворотного зв'язку можуть відігравати центри надання адміністративних послуг, якщо провести відповідне навчання персоналу названих центрів і популяризувати їх діяльність як корисну безпосередньо для учасників АТО. Напрямок модернізації соціального захисту учасників АТО пропонуємо обирати, орієнтуючись на споживача та адресність надання соціальних послуг, зокрема на рівні об'єднаних територіальних громад із залученням усіх профільних структур на місцях (управлінь праці та соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти і науки, центрів соціальних служб для сім'ї дітей та молоді, центрів зайнятості, територіальних підрозділів Державної служби з питань праці, територіальних центрів соціального обслуговування, центрів реабілітації інвалідів та ін.) на принципах «міжсекторальної та міжгалузевої взаємодії». Збалансоване управління в процесі модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО потребує активного залучення громадськості до формування політики та процесу ухвалення управлінських рішень.

Завдання модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО вбачаємо у створенні ефективної системи соціального захисту учасників АТО. Під ефективною маємо на увазі, що система зможе своєчасно реагувати на сучасні виклики та вирішувати комплексно соціальні питання, що виникли, тобто досягається соціальний складник

національної безпеки – за О. Палієм та Е. Лібановою, «стан захищеності або безпеки людини, особи» [1, с. 381].

Підсумовуючи, можна сказати про модернізацію як застосування набору взаємопов'язаних заходів, свідомих кроків усіх рівнів взаємодії щодо якісних перетворень у сфері соціального захисту учасників АТО та членів їхніх сімей.

Висновки з даного дослідження. Розглядаючи поняття соціального захисту учасників АТО, стає очевидним, що вирішення нагальних проблем цієї категорії осіб потребує державного регулювання, інструментами якого можна визначити вдосконалення нормативно-правового забезпечення, бюджетне фінансування спеціально розроблених програм і залучення міжнародних партнерів, а також іноземного досвіду, забезпечення процесів реабілітації учасників АТО та членів їхніх сімей, створення окремого центрального органу виконавчої влади, що буде формувати та реалізовувати політику у сфері соціального захисту учасників АТО.

Паралельно до системи пільг чи державних програм для учасників АТО на сьогодні можуть діяти регіональні й місцеві програми. У правовому полі України сьогодні не заборонено користування одночасно різними державними та регіональними програмами, якщо на це є відповідні підстави в учасників АТО. Кінцевою метою модернізації державного регулювання соціального захисту учасників АТО вважаємо забезпечення балансу інтересів учасників АТО та членів їхніх сімей з іншими категоріями осіб, що потребують соціального захисту, урахування потреб, ризиків і можливостей для задоволення цих потреб. Від органів публічної влади це вимагає фінансового балансування й продуманих рішень – інноваційних, іноді кардинальних, таких, що дозволять вирішити поставлені завдання. Зрештою, модернізація державного регулювання соціального захисту учасників АТО передбачає оптимальний розподіл повноважень у сфері соціального захисту учасників АТО та членів їхніх

сімей між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування.

Перспективи подальших розвідок. Можна говорити про те, що модернізація державного регулювання соціального захисту учасників АТО є певним резервом для поліпшення ефективності системи соціального захисту. Надалі важливо детальніше розглянути це питання в контексті адаптації системи соціального захисту учасників АТО до викликів сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лібанова Е. Ринок праці та соціальний захист: Навч. посібник із соц. політики / Е.Лібанова, О. Палій. – К.: Вид-во Соломії Павличко „Основи”, 2004. – 491 с.
2. Модернізація України: визначення пріоритетів реформ: Проект до обговорення [Електронний ресурс] / [І. Коліушко, І. Бураковський, О. Сушко, Є.Бистрицький, Є.Захаров та ін.]. – Режим доступу: <http://parlament.org.ua/upload/docs/Modernization.pdf>
3. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / Михальченко М. І. // Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=129>
4. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 432 с.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1443614166611545
6. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/paran10#n10
7. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К. : НІСД, 2017. – 928 с.
8. Oxford Living Dictionaries (Modernization). – Режим доступу: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/modernization>
9. Про внесення доповнень до статті 15 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (щодо надання членам сімей загиблих пільгового проїзду): пояснювальна записка до проекту Закону України від 05 лютого 2018 року № 7548 – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH5TO00A.html
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
11. Берездецька Л.В. Особливості користування державними програмами демобілізованими учасниками АТО в українському суспільстві // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 1/2 (29-30) 2016. – Режим доступу: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/118976/113779>

12. Про затвердження плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників Антитерористичної операції: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року. – Режим доступу: №359-р <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/359-2015-%D1%80>
13. Про затвердження плану міжвідомчих заходів з адаптації до мирного життя учасників АТО: розпорядження Кабінету Міністрів України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/10-2016-%D1%80>
14. Аналітична довідка Державної служби зайнятості щодо надання послуг безробітним (станом на 01.01.2018 р.) – 2 с.
15. Європейська соціальна політика і моделі соціального партнерства: навчально-методичний посібник / Н.Г. Діденко, І.Я. Тодоров та ін.; за заг. ред. Н.Г. Діденко. – Донецьк: ДонДУУ, 2011. – 219 с.
16. Про додаткові заходи щодо соціального захисту учасників Антитерористичної операції: Указ Президента від 18 березня 2015 року №150/2015. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/150/2015>
17. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (зі змінами і доповненнями від 20 січня 2018 року). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
18. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 року № 2232-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
19. Геєць В. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. Геєць. Економіка України, 2011. – № 1. – 2011. – С. 4-15.

Statement of the problem and urgency. The annexation of the Autonomous Republic of Crimea and the beginning of an armed conflict in eastern Ukraine have become the new challenges of the present. Today, modernization and improvement of the state regulation of social protection of participants of the antiterrorist operation (hereinafter – ATO) is needed to create more favorable conditions for targeted social assistance, privileges, guarantees, compensations for lost health, readjustment to life in peacetime, preservation and development of labor potential, reduction of social tension among ATO participants.

The purpose of the article and task was to study the concept of «modernizing the state regulation of social protection of participants in the antiterrorist operation in the east of Ukraine».

Summary. One of the prerequisites for modernizing the state regulation of social protection of ATO participants is, in our opinion, a change in the philosophy, which is the awareness of the authorities of the need to modernize the system of social protection and state regulation of this sphere. Convinced

that this requires the consolidation of goals, objectives, priorities at the level of strategic documents, regulations, state, regional, local programs and concepts. Under the notion "modernization of state regulation of social protection of ATO participants" we mean continuous improvement of the legal and regulatory framework in the field of social protection of ATO participants, qualitative transformations, innovations and innovative guidelines in the development of state, regional and local programs of social protection; multilevel governance, public involvement, that is, conscious steps of the state in relation to changes in the system of social protection of ATO participants and their families, and timely state response to current challenges.

In the context of institutional modernization, the Ministry of Veterans Affairs is now being set up. Thoughts about the expediency of the existence of a new central executive body have been divided, which leads to the lack of unity and consolidation of political will on this issue. However, taking into account the need for effective social protection of ATO participants, the creation of a unified system that will combine functional areas, in particular rehabilitation, readaptation to peaceful life, health improvement, sanatorium and spa treatment, permanent provision of rights to benefits, guarantees, compensation on the basis of a profile ministry will make it possible to take more effective management decisions at the level of the Government and the opportunity to be heard by the defenders of the state. An important role in the process of modernizing public administration in the field of social protection of ATO participants can be played by centers providing administrative services, mass media, implementing state and regional communication campaigns, and active engagement of the public.

Conclusions and outcomes. Solving the urgent problems of this category of persons requires state regulation, the tools of which can be determined by improving regulatory and legal framework, budget funding of specially developed programs and attracting international partners, as well as foreign experience, providing rehabilitation processes for ATO members and their

families, establishing a separate central executive body authorities, which will form and implement a policy in the field of social protection of ATO participants. The ultimate goal of modernizing the state regulation of social protection of ATO participants is to ensure the balance of interests of ATO participants and their families with other categories of people in need of social protection, taking into account the needs, risks and opportunities for meeting these needs. From public authorities, this requires financial balancing and well-thought-out solutions - innovative, sometimes cardinal ones, that will allow to solve the tasks. The modernization of state regulation of social protection of ATO participants is a certain reserve for improving the efficiency of the social protection system. It is important to consider this issue in more detail in the context of the adaptation of the social protection system of ATO participants to the challenges of the present.